

Livsmiljö-
programmet
Helmi

2021-2030

Helmi-programmet stärker den biologiska mångfalden och förbättrar tillståndet i försämrade livsmiljöer

Nästan hälften av Finlands naturtyper och tolv procent av Finlands arter är hotade. Den främsta orsaken till detta är att livsmiljöerna minskar och deras kvalitet försämras. För att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden krävs snabba och omfattande åtgärder.

ÅTGÄRDER

Skydd och restaurering av myrar

Restaurering av fågelvatten och våtmarker

Skötsel av vårdbiotoper

Vård av skogliga livsmiljöer

Restaurering av småvatten och strandmiljöer

Målen för Helmi-programmet har satts upp fram till 2030 och programmet genomförs både inom och utanför skyddsområdena. I programmet ingår sammanlagt 40 åtgärder, som utöver istandsättning och vård även inkluderar forskning, kommunikation och samarbete med intressentgrupper.

De åtgärder som ingår i Helmi-programmet stöder ekosystemtjänsternas funktion och vattenskyddet samt bidrar till begränsningen av och anpassningen till klimatförändringen.

Genom åtgärderna i programmet förbättras skyddsnivån för tiotals hotade naturtyper och flera olika arter.

Vi genomför Helmi-programmet i brett samarbete och åtgärderna baserar sig på frivillighet bland markägarna

Miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet ansvarar för genomförandet av åtgärderna. Organisationer inom ministeriernas förvaltningsområden deltar också i genomförandet. Övriga medverkande är bland annat kommuner, organisationer, föreningar, lokalsamhällen och andra aktörer inom miljö- och skogsområdet samt markägare.

Helmi-områdena samlar åtgärderna till större helheter

Inom Helmi-programmet granskas livsmiljöerna som större helheter. Målet är att inrätta 30–50 Helmi-områden, som är koncentrationer av viktiga livsmiljöer med tanke på mångfalden. Istandsättningen och vården i Helmi-områdena planeras i samarbete mellan de olika aktörerna i området, vilket ökar åtgärdernas effektivitet och verkningsfullhet. Förutom i Helmi-områdena vidtas åtgärder inom Helmi-programmet också i enskilda områden.

Skydd och restaurering av myrar

För att stoppa förlusten av myrnaturtyper och myrnarnas artbestånd behövs ytterligare myrskydd. Enbart skydd räcker dock inte till. Tillståndet hos myrar som försvagats på grund av till exempel dränering ska förbättras genom restaurering. Detta innebär åtgärder såsom fyllning av diken och styrning av vattenflödet. På så sätt kan ett försvagat ekosystem återställas så nära naturtillståndet som möjligt.

Myrar skyddas på frivillig väg genom förhandlingar med markägare

60 000 ha

Myrar restaureras sammanlagt

59 300 ha

Myrar restaureras i statliga och privata skyddsområden

30 000 ha

Myrar restaureras i Forststyrelsens mångbruksskogar

9 300 ha

Myrar restaureras utanför skyddsområden

20 000 ha

Vatten återställs på skyddade myrar från kringliggande områden

400 st.

Istandsättning och vård av fågelvatten och fågelvåtmarker

Hotade sjö- och strandfågelbestånd, och fågelbestånd som är på tillbakagång, stärks genom istandsättning av fågelvatten och fågelvåtmarker, genom att trygga av fåglarnas häckningsfrid och genom att erbjuda flyttfåglar födosökmöjligheter och rastmöjligheter.

SPA-områden (särskilda skyddsområden enligt EU:s fågeldirektiv) och andra värdefulla fågelvatten i skyddsområdesnätverket istandsätts

200 st.

Fågelvåtmarker utanför skyddsområdesnätverket anläggs och istandsätts

500 st.

Istandsatta objekt tas om hand genom vård och nya istandsättningsinsatser i behövliga delar under Helmi-perioden

100 st.

Intensiv jakt på främmande rovdjur inleds på en del istandsatta SPA-områden

70 st.

Nätverket med fridlysnings- och rastområden för fågelfaunan kompletteras på frivillig väg

150 st.

Iståndsättning och vård av vårdbiotoper

Vårdbiotoper är livsmiljöer som uppstått i samband med traditionell boskapsskötsel, och där slåtter och bete har upprätthållit en mångfald av arter. Vårdbiotoper behöver kontinuerlig vård för att kunna bevaras. Målet med iståndsättningen och vården av vårdbiotoperna är att skapa ett nätverk av vårdbiotoper av hög kvalitet för de arter som är beroende av dem.

Arealen för skötta vårdbiotoper ökas till

52 000 ha

Vårdbiotopernas kvalitet förbättras genom iståndsättning

26 000 ha

Nätverket av nya livsmiljöer stärks genom iståndsättning och vård av objekt med värdefulla artbestånd

150 st.

En riksomfattande koordinationsgrupp för vård av vårdbiotoper inrättas

Regionala samarbetsgrupper för vård av vårdbiotoper inrättas

Skydd, restaurering och naturvård av skogar

Restaurering och naturvård av skogar genomförs både i skyddsområden och i ekonomiskogar i syfte att förbättra skogsnaturens mångfald. Åtgärderna inom Helmi-programmet riktas särskilt in på de hotade skogsarternas livsmiljöer, de mest hotade skogliga naturtyperna och övergångszonerna mellan myrar och mineraljordar.

Åtgärderna inom Helmi-programmet kompletterar METSO-programmet åren 2021–2025. Därefter kommer skyddet, restaureringen och vården av de skogliga livsmiljöerna att fortsätta under METSO-programmets nya period.

Restaurerings- och naturvårdsåtgärder genomförs i skogar som hör till skyddsområden.

800 st.

Inkluderande bränningar på totalt

750 ha

Aktiva naturvårdsinsatser i statens mångbruksskogar

2 850 ha

Stödområden inrättas i närheten av naturskyddsområden genom att skydda objekt där naturvårdsträd lämnats kvar vid avverkning.

Forststyrelsen kompletterar det områdesekologiska nätverket 2021–2022 utifrån terränginspektioner. Före utgången av 2023 bedöms också effekten av Forststyrelsens områdesekologiska planering. Samtidigt utreds behovet och möjligheterna att effektivisera skyddet av skogar på statens mark inklusive vilka krav målen i EU:s strategi för biologisk mångfald ställer där.

Åtgärder för skydd, restaurering och naturvård av skogar i METSO-programmet 2026–2030

Som en del av Helmi-programmet ställs mål för METSO-programmets nästa period. Målen preciseras och fördelas utifrån erfarenheterna från METSO-programmet och Helmi-programmet i en brett sammansatt arbetsgrupp som tillsätts före utgången av den nuvarande METSO-perioden.

Skogar skyddas på frivillig väg genom förhandlingar med markägare

40 000 ha

Ekonomiskogars mångfald tryggas i privatskogar genom naturvård

2 000 ha

Aktiva naturvårdsinsatser i statens mångbruksskogar

2 490 ha

Restaurerings- och naturvårdsåtgärder i skogar som hör till skyddsområden

900 st.

Inkluderande bränningar på totalt

750 ha

Ekonomiskogars mångfald tryggas i privatskogar genom miljöstöd

20 000 ha

Istandsättning och vård av småvatten och strandmiljöer

Genom istandsättning av småvatten återställs vattendragen och omgivningen kring dem så väl som möjligt efter att de försämrats på grund av mänsklig verksamhet. Målet är att trygga hotade arter och naturtyper, som är beroende av strandmiljöer och småvatten. För att säkerställa effekten då småvatten och strandmiljöer istandsätts bör avrinningsområdenas inverkan beaktas.

Småvatten och deras näravrinningsområden istandsätts i naturskyddsområden.

Källor	Bäckar	Flador och glon
350 st.	200 km	40 st.

Småvatten och deras näravrinningsområden istandsätts utanför skyddsområden.

Källor	Bäckar	Flador och glon
700 st.	400 km	40 st.

Vandringsförbindelser till småvatten återställs

700 st.

Vandringshinder i småvatten undanröjs i statens mångbruksskogar

970 st.

En riksomfattande koordinationsgrupp för istandsättning av småvatten inrättas

Strandnaturtyper istandsätts och vårdas i och utanför skyddsområden

200 st.

Strandlivsmiljöers tillstånd och istandsättningsbehov utreds för inriktning av åtgärder

Kommunikation och intressentsamarbete

Läglig och effektiv kommunikation är viktigt för att Helmi-programmet ska lyckas. Kommunikationen ökar kännedomen om programmet och dess åtgärder samt deras godtagbarhet. På så sätt säkerställs att lämpliga naturobjekt hittas för programmet. Kommunikationen kopplar Helmi-programmet till den offentliga debatten om förlusten av biologisk mångfald och berättar om Helmi-insatserna för att stoppa denna förlust. I ett program där en stor grupp aktörer medverkar betonas växelverkan och samverkan.

1 En brett sammansatt uppföljningsgrupp tillsätts i Helmi-programmet

2 En riksomfattande kommunikationsgrupp tillsätts i Helmi-programmet och behövliga kommunikationsinsatser görs

3 Regionala samarbetsgrupper tillsätts för varje NTM-centralområde

4 Ett utbildningsprojekt inrättas för att öka kompetensen inom naturvård och restaurering

5 Ansökningsomgångar för särskilt understöd ordnas (Kommun-Helmi och Organisation-Helmi)

Programmets kunskapsunderlag och uppföljning

Inom alla teman i Helmi-programmet behövs inventeringar, forskning och utredningar. På så sätt säkerställs att programmets åtgärder riktas rätt.

1 Minimikraven för inventering av Helmilivsmiljöer kontrolleras

2 Åtgärdsobjekt i programmet inventeras och behövliga större kartläggningar görs

3 Uppnåendet av Helmi-målen stöds med behövliga utredningar och forskning

4 En datamodell för Helmi-åtgärdernas geografiska information utvecklas och en allmänt tillgänglig kartapplikation skapas

5 Halvtidsutvärderingar och slutliga utvärderingar av programmet planeras och genomförs

I Helmi-programmet ingår dessutom egna åtgärder för uppföljning av programmet. Utöver den tekniska uppföljningen av programmet ska åtgärdernas effekter på den biologiska mångfalden också följas upp.

